

אייר התשע"ו

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

"גדול השלום שבין איש לאשתו"

לפרשת נשא (על פי שיעור של הרב אלחנן סמט)

6. פרופ' ליכט במאמרו על אורדל וסוטה :
 "בעניין אחד שונה בדיקת הסוטה מרוב האורדלים שמצאתי בעדויות, ודומה למיעוטם בלבד: אין בודקים את החשודה בדבר שדרכו להזיק, אלא בשתיית מים שיש בהם מעט עפר ודין... רעל אין בהם. לפנינו סוג של אורדל שבו נהפך דבר שאינו מזיק מטבעו למזיק, כדי להוכיח את אשמת הנבדקת... לנאשמת בניאוף שאינה אשמה לא יקרה דבר... משום שבדרך הטבע אין כאן סכנה מלכתחילה...
 בדיקת הסוטה היא האורדל היחיד המפורש במקרא... ראשית, יש כאן הסימן העיקרי: הזמנת אות מרשים מאת הא-להים. שנית, קיימים כמה פרטים אופייניים: העדר עדים וראיות מודגש בכתוב (פסוק יג); הבדיקה מכריעה אך ורק בשאלה העובדתית...; הבדיקה מורכבת, והיא נזקקת לסמלים שבעבודת המקדש, לפעולות המחושבות להשפיע על רגשותיה של הנבדקת, ולדיבורים מרשימים של הכהן; כל אלה נהוגים באורדלים הרגילים שבתרבויות השונות. אף השבעת האישה היא בגדר זה... כאן מפורשת קירבתו הבסיסית של האורדל לשבועה, המצויה בכל אורדל".
 7. הרמב"ן על במדבר ה' כ':
 והנה, אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי העניין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל. כי חפץ למען צדקו לייסר הנשים, שלא תעשינה כזימת יתר העמים, ולנקות ישראל מן הממזרות, שיהיו ראויים להשרות שכינה בתוכם. ולפיכך פסק העניין הזה משעה שנתקלקלו בעבירות, כמו שאמרו (משנה סוטה מז ע"א) 'משרבו הנואפים פסקו מי סוטה'... שלא יעשה בהן הנס הגדול הזה, שהוא נעשה לכבודם ולהיותם עם קדוש, והם לא יבינו בטובה הזאת ולא יחפצו בה... והכלל, שהוא נס וכבוד לישראל.
 8. מסכת סוטה כ"ח ע"א:
 תניא: 'ונקה האיש מעון, והאשה ההוא תשא את עונה' (פסוק לא) - בזמן שהאיש מנוקה מעון - המים בודקין

1. במדבר ה' יז-כח :
 ולקח הכהן מים קדשים בכלי חרש, ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים. והשביע אתה הכהן ואמר אל האשה: אם לא שכב איש אתך ואם לא שטית טמאה תחת אישך - הנקי ממי המרים המאריים האלה. ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת, ויתן איש בך את שכבתו מבלעדי אישך. והשביע הכהן את האשה בשבעת האלה ואמר הכהן לאשה: יתן ה' אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך, בתת ה' את ירכך נפלת ואת בטנך צבה. ובאו המים המאריים האלה במעיך לצבות בטן ולנפל ירך, ואמרה האשה אמן אמן. וכתב את האלת האלה הכהן בספר, ומחה אל מי המרים. והשקה את האשה את מי המרים המאריים, ובאו בה המים המאריים למרים... והשקה את המים, והיתה אם נטמאה ותמעל מעל באישה ובאו בה המים המאריים למרים, וצבתה בטנה ונפלה ירכה והיתה האשה לאלה בקרב עמה. ואם לא נטמאה האשה וטהרה הוא - ונקתה ונזרעה זרע.
 2. הרמב"ן על במדבר ה' כ :
 והנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי העניין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל.
 3. משנה סוטה פ"ב מ"ג:
 "מאיזה מקום הוא כותב"
 4. דברים י"ב ב-ד :
 אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים... את אלהיהם...
 ואבדתם את שמם מן המקום ההוא. לא תעשון כן לה' א-להיכם.
 5. ספרי ראה (ס"א):
 רבי ישמעאל אומר: מניין למוחק אות אחת מן השם, שעובר בלא תעשה? שנאמר 'ואבדתם את שמם' - 'לא תעשון כן לה' א-להיכם'."

19. הרמב"ם הלכות סוטה פ"א הלכות ד-ה: אם לא קדם קנוי, ובאו שנים והעידו שנסתרה עם זה ושהת כדי טומאה - לא נאסרה על בעלה ואינה שותה (את המים).

אמר לה בפני שנים 'אל תדברי עם פלוני' (ולא אמר 'אל תסתרי') - אין זה קנוי. ואע"פ שנסתרה עמו בעדים ושהת כדי טומאה - לא נאסרה עליו, ואינה שותה בקנוי זה.

20. הרמב"ם הלכות סוטה פ"ב הלכה א: אישה שקינא לה ונסתרה - אין כופין אותה לשתות. אלא אם רצת ואמרה 'הין, נטמאתי' - תצא בלא כתובה ונאסרה על בעלה לעולם ואינה שותה.

וכן אם אמרה 'איני טמאה ואיני שותה' אין כופין אותה לשתות, ותצא בלא כתובה (שהרי בעלה מוכן לקיימה אצלו לאחר שתיבדק).

וכן אם אמר בעלה 'איני רוצה להשקותה'... הרי זו אינה שותה, ונוטלת כתובתה ויוצאה, והיא אסורה עליו לעולם.

21. רמב"ם הלכות סוטה פ"ד ה"ג: סוטה שאמרה 'איני שותה' מחמת יראה ופחד, יש לה לחזור ולומר 'הריני שותה'.

22. רמב"ם הלכות סוטה פ"ד הלכות ד-ו: אמרה 'איני שותה' קודם שתימחק המגילה - הרי מגילתה נגזת... ומנחתה מתפזרת על הדשן. ואם אמרה 'איני שותה' אחר שנמחקה המגילה - מערערין אותה (מגררים לפיה) ומשקין אותה בעל כרחה, ומאיימין עליה שתשתה, ואומרין לה: בתי, אם ברור לך הדבר שטהורה את - עמדי על בוריידך ושתי ואל תפחדי... אמרה 'טמאה אני' - אע"פ שנמחקה המגילה, המים נשפכין, מפני שאין בהם קדושה, ומנחתה מתפזרת על הדשן.

23. פירושו של רש"י לברייתא סוטה ז ע"ב: לאחר שנמחקה (המגילה) אומרים לה דברי תנחומין לשתות אם נקייה היא, כדי להתירה לבעלה, שלא תירא מן המים ותאמר 'טמאה אני' והיא טהורה, ותוציא לעז על עצמה ועל בניה.

24. רמב"ם הלכות פ"ג הלכות טז וכב: אם טהורה היא - יוצאה והולכת לה, והרי היא מותרת לבעלה.

סוטה ששתת והייתה טהורה - הרי זו מתחזקת, ופניה מזהירות, ואם היה בה חולי - יסור, ותתעבר ותלד זכר, ואם היה דרכה לילד בקושי - תלד במהרה, ..

25. חולין קמא ע"א: אמר מר: גדול שלום שבין איש לאשתו, שהרי אמרה תורה: שמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה על המים!

את אשתו; אין האיש מנוקה מעוון - אין המים בודקין את אשתו.

9. הרמב"ם הלכות סוטה פ"ב הלכה ח: כל איש שבא ביאה אסורה מימיו אחר שהגדיל - אין המים המאזנים בודקין את אשתו... שנאמר: 'ונקה האיש מעון והאשה ההוא תשא את עונה': בזמן שהאיש מנוקה מעוון - האישה נושאה את עוונה.

10. הרמב"ם הלכות סוטה פ"ג הלכות יז-יט: וכל הדברים האלו (שהמים בודקין את האישה) - בשלא חטא הבעל מעולם. אבל אם בעל בעילה של איסור - אין המים בודקין את אשתו, כמו שביארנו. ואם עבר והשקה את אשתו - הרי זה מוסיף על חטאתו (שבעל בעילה של איסור) פשע (שבדק את אשתו), שגורם לשם המפורש שימחה במים לבטלה, ומוציא לעז על מי סוטה. שאשתו אומרת לאחרות שזינת ולא בדקו בה המים, והיא לא תדע שמעשי הבעל גרמו. לפיכך, משרבו המנאפים בגלוי בבית שני - ביטלו הסנהדרין את מי המרים....

11. ויקרא כ"י: "ואיש אשר ינאף את אשת איש... מות יומת הנאף והנאפת".

12. משנה בראש פרק חמישי של מסכת סוטה: כשם שהמים בודקין אותה, כך המים בודקין אותו.

13. רש"י על במדבר ה"ד: ועבר עליו - קודם לסתירה. רוח קנאה וקנא - פרשו רבותינו: לשון התראה, שמתרה בה: אל תסתרי עם פלוני.

14. הרמב"ם בראש הלכות סוטה: קנוי האמור בתורה - 'וקנא את אשתו' - הוא שיאמר לה בפני עדים 'אל תסתרי עם פלוני'.

15. רש"י על במדבר ה' י"ד: ... והוא נטמאה או עבר עליו... והיא לא נטמאה - כלומר, הוא התרה בה ועברה על התראתו, ואין ידוע אם נטמאה אם לאו.

16. הרמב"ם הלכות סוטה: הסתירה האמורה בתורה - 'ונסתרה' - היא שתיסתר עם אותו האיש שאמר לה אל תסתרי עמו, בפני שני עדים... כדי טומאה.

17. במדבר ה' יב-יג: איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל. ושכב איש אתה שכבת זרע ונעלם מעיני אישה ונסתרה והיא נטמאה ועד אין בה...

18. הרמב"ם הלכות סוטה: אם שהת עמו כדי טומאה... הרי זו אסורה על בעלה עד שתשתה מי המרים ויבדק הדבר. ובזמן שאין שם מי סוטה - תיאסר עליו לעולם ותצא בלא כתובה.